

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

КОСТЬОВ'ЯТ ГАННА ІГОРІВНА

УДК 338.2 (477):339.92

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СТИМУЛЮВАННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Спеціальність 08.00.03 – Економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Ужгород – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, доцент
Сержанов Віталій Вікторович,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України,
декан економічного факультету, м. Ужгород

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент,
Білокурський Руслан Романович
Чернівецький національний університет імені Юрія
Федьковича
Міністерства освіти і науки України,
декан економічного факультету, м. Чернівці

доктор економічних наук, доцент,
Кучерова Ганна Юріївна
Класичний приватний університет,
професор кафедри економіки, м. Запоріжжя

Захист відбудеться «01» жовтня 2019 року о 14.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К61.051.02 ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за адресою: 88000, м. Ужгород, вул. Університетська, 14, ауд. 401.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за адресою: 88000, м. Ужгород, вул. Університетська, 14.

Автореферат розісланий «31» серпня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат економічних наук,
доцент

В.М. Бондаренко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Прагнення нашої держави до інтеграції з країнами Європейського Союзу спонукає уряд до пошуку нових методів та можливостей підвищення рівня соціально-економічного розвитку. Результатом реалізації механізму державного регулювання цього процесу в умовах євроінтеграції є формування відповідної політики стимулювання як інструмента реалізації регулюючої функції держави у механізмі управління соціально-економічним розвитком. Уряд України ставить за мету трансформувати вітчизняну економіку до соціально-орієнтованої. Підтримка й активні дії з боку державних органів необхідні для забезпечення ефективної трансформації в сучасну ринкову економіку з метою досягнення стабільного соціально-економічного розвитку. Але для цього в державі має бути чітка стратегія й відповідна політика зазначеного процесу.

Нині актуальними є питання щодо визначення необхідного механізму та інструментів стимулювання соціально-економічного розвитку залежно від визначених пріоритетів, цілей, інтересів країни на довгострокову перспективу. Україні необхідна сучасна, інклюзивна та усвідомлена державна політика стимулювання для забезпечення конкурентоспроможності з провідними країнами світу, підвищення наукоємності технологій, поліпшення добробуту населення, тобто для соціально-економічного розвитку. Співробітництво України з Європейським Союзом уможливорює розвиток та вдосконалення державної політики стимулювання на основі вже набутого досвіду ЄС у цій сфері.

Дослідженням державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку присвячені численні праці зарубіжних та вітчизняних дослідників. Трансформації макроекономічних стратегій країн обґрунтовані на підставі сучасної макроекономічної теорії Л. Клівіденко, А. Маслової, К. Петракова та ін. Процеси розвитку країни та регіонів досліджували такі зарубіжні та вітчизняні вчені Р. Білоскурський, В. Варцаба, М. Газуда, Б. Данилишин, О. Длугопольський, Г. Кучерова, Є. Матвійшин, М. Портер, Е. Роговський, В. Сержанов, В. Химинець, І. Штулер та ін. Особливості транскордонного співробітництва займають особливе місце в дослідженнях вітчизняних науковців, серед яких: З. Варналій, Л. Газуда, В. Гоблик, Є. Кіш, М. Лендел, В. Мікловда, В. Приходько, О. Руденко та інші.

Крім того, питання державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграції залишається відкритим, що визначає актуальність дослідження цієї тематики, обґрунтовує мету й завдання дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в рамках теми, передбаченої планом науково-дослідних робіт кафедри економіки і підприємництва економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», – «Формування механізмів активізації потенціалу економічної системи Закарпаття в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0116U003557), у межах якої автором проаналізовано макроекономічні показники, які є системоутворюючими чинниками соціально-економічного розвитку та на їх основі запропоновано теорію адаптивної моделі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку під впливом

євроінтеграційних процесів, а також здійснено обґрунтування механізму та інструментів державного стимулювання розвитку підприємств реального сектора економіки з метою забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку в умовах інтеграції України в ЄС.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо обґрунтування державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку, пошук напрямів її удосконалення в умовах євроінтеграції.

Для досягнення цієї мети в дослідженні були вирішені такі **завдання**:

- дослідити сутність та цілі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку;
- виявити особливості та пріоритети державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграційних процесів;
- дослідити тенденції та проблеми соціально-економічного розвитку країни;
- здійснити моніторинг показників макроекономічних змін під впливом євроінтеграційних процесів;
- запропонувати теорію адаптивної моделі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку під впливом євроінтеграційних процесів;
- проаналізувати можливості застосування рекомендацій ЄС щодо підвищення ефективності державного стратегічного менеджменту;
- обґрунтувати механізми державного стимулювання розвитку підприємств реального сектора економіки в аспекті євроінтеграції.

Об'єктом дослідження є процес реалізації державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграції.

Предметом дослідження є теоретико-методичні положення та практичні засади формування державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку.

Методи дослідження. Методичною та теоретичною базою дослідження є наукові положення сучасної економічної теорії, теорії інформації, теорії систем, теорії інтелектуальних систем. Для досягнення мети в роботі використані загально-наукові та спеціальні методи дослідження: діалектичний, системний і структурний, який застосовано для аналізу й осмислення сутності і змісту основних категорій державної політики стимулювання; для уточнення понятійно-категоріального апарату процесу стимулювання; для уточнення і впорядкування класифікаційних ознак мотиву, стимулювання, стимул; для дослідження напрямів проблемних питань соціально-економічного розвитку; порівняльний, факторний і статистичний, за допомогою яких здійснена оцінка стану та тенденцій соціального-економічного розвитку, для розроблення теорії адаптивної моделі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку під впливом євроінтеграційних процесів; історичний і логічний підходи використано для дослідження застосування зарубіжного досвіду щодо підвищення ефективності державного стратегічного менеджменту. Методи наукового абстрагування, синтезу, економіко-математичного моделювання використані при визначенні напрямів соціально-економічного розвитку України.

Для проведення комплексного аналізу застосовувалися методи комп'ютерного оброблення, аналізу та відображення інформації за допомогою програм Microsoft Excel.

Інформаційною базою дослідження були законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні матеріали Державної служби статистики України, офіційні публікації міжнародних організацій, монографічна література, фундаментальні наукові розробки вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали наукових конференцій, вітчизняні і зарубіжні публікації, електронні ресурси мережі Інтернет тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

уперше:

запропонована теорія адаптивної моделі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку під впливом євроінтеграційних процесів, в якій обґрунтовано, що державна політика стимулювання діє на соціально-економічний розвиток в ролі певного каталізатора за допомогою правильно побудованого механізму стимулювання та вірно визначених інструментів, які сприятимуть появі синергетичного ефекту від взаємодії трьох систем: економічної, соціальної та євроінтеграції;

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат економічної науки шляхом авторського уточнення поняття «стимулювання соціально-економічного розвитку», яке, на відміну від існуючих, розглядається як ключовий елемент політики соціально-економічного розвитку та визначається як відповідний механізм, що включає основні форми та інструменти, які реалізуються відповідно до загальноприйнятих економічних принципів і мають взаємозв'язок між учасниками розширеного відтворення валового соціально-економічного продукту на користь реалізації як макроекономічних цілей і загальнонаціональних пріоритетів, так і внутрішньо-регіональних цільових установок системного характеру;

– наукові підходи щодо визначення загальних засад формування державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграції, які насамперед повинні спрямовуватися на підвищення конкурентоспроможності національної економіки шляхом вдосконалення її структури; зміцнення конкурентних позицій шляхом стимулювання діяльності підприємств в структурно слабкому регіоні, надаючи перевагу тим підприємствам, які можуть працювати на міжрегіональному рівні;

отримали подальший розвиток:

– визначення поняття «державна політика стимулювання», яку необхідно розглядати як частину соціально-економічної політики держави або створених нею спеціальних інститутів влади, які здійснюють підготовку системотворчих регуляторів для досягнення макроекономічних та мікроекономічних цілей та загальнонаціональних інтересів;

– обґрунтування переліку відповідних заходів та інструментів для пом'якшення негативних наслідків сучасної кризи за умови створення ефективного організаційно-економічного механізму, що на відмінну від існуючих, здатні забезпечити сталу підтримку фінансово-економічної

дієздатності підприємств через систему дієвих нормативно-правових та регуляторних актів;

– доцільності використання позитивного досвіду державного стратегічного менеджменту країн ЄС для України, що дозволить розширити потенціал, підвищити рівень ефективності, забезпечити дотримання принципів та стандартів, шляхом: оптимізації нормативно-правової бази; впровадження дієвого інформаційного забезпечення; впровадження системи моніторингу та контролінгу; моделювання процесів розвитку; правильного стратегічного менеджменту; забезпечення кібербезпеки та захисту мереж; систематизації механізмів впливу стратегічного менеджменту на бізнес-результати; впровадження навчальних тренінгів для всіх учасників бюджетного процесу; розробки нових умов для співпраці України з європейськими організаціями та фондами; створення фінансової підтримки державного й регіонального характеру; розвиток науково-дослідних мереж/баз; оновлення програм прикордонного співробітництва; використання потенційних можливостей систем та навколишнього середовища.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні науково–методичні положення, узагальнення і висновки, зроблені автором, доведені до рівня конкретних методик і практичних рекомендацій щодо стимулювання соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграції та можуть застосовуватись у практичній діяльності. Зокрема, Департаментом економічного розвитку і торгівлі Закарпатської облдержадміністрації» довідка № 01-07/488 від 10.06.2019р., у межах якої автором визначено напрями зростання економічного розвитку України в умовах євроінтеграції, конкретизовано складові державної соціально-економічної політики щодо пріоритетів структурної перебудови економіки. Департаментом соціального захисту населення Закарпатської облдержадміністрації довідка № 1628/02.1.4-10 від 02.05.2019р. у межах якої автором дослідження враховано динаміку процесів, що відбуваються на ринку праці та обґрунтовано головні напрями впливу державного регулювання на соціально-економічний розвиток, збереження трудового потенціалу області, підвищення якості та конкурентоспроможності робочої сили, забезпечення продуктивної зайнятості населення та підвищення рівня його доходів.

Результати дослідження використовуються в навчальному процесі ДВНЗ «Ужгородський національний університет» при викладанні дисциплін «Фінанси» та «Національна економіка» (довідка №2011/01-11 від 29.05.2019 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним завершеним науковим дослідженням здобувача. Усі розробки теоретичного, методичного та практичного характеру, що містяться у роботі, виконано автором одноосібно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертаційній роботі використані лише ті ідеї та положення, які отримані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові результати дослідження апробовано на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Дев'яті економіко-правові дискусії» (м. Львів, 2015); I Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-кредитна система: вектор розвитку для

України» (м. Ужгород, 2015); Actual Economy: Local Solutions for Global Challenges (Prague CZ, 2015); «The Sixth International Conference on Economic Sciences». «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH (Vienna, 2015); IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Розвиток фінансового ринку в Україні: проблеми та перспективи» (м. Полтава, 2016); Міжнародній науково-практичній конференції «Регіональні проблеми розвитку територіальних систем: теорія, практика, перспективи» (м. Ужгород, 2016); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні економічні, соціальні та екологічні детермінанти активізації розвитку країни та її регіонів» (м. Ужгород, 2017); International conference «Regional sustainable development – through competitiveness, innovation and human capital» (Romania, 2018); Міжнародний форум молодих науковців та дослідників «Science and study» (м. Київ, 2019).

Публікація результатів дослідження. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 17 наукових праць, загальним обсягом 4,6 др. арк. з яких особисто автору належить 4,0 друк. арк., у тому числі: 6 статей у наукових та науково-фахових виданнях України (загальним обсягом 2,1 др. арк., з них 2,0 др. арк. належить особисто автору), 2 – опубліковані у закордонних виданнях що включені до міжнародних наукометричних баз даних (загальним обсягом 1,3 др. арк., особисто автору належить 1,0 др. арк.) та 9 робіт апробаційного характеру, загальним обсягом 1,2дрк. (внесок автора – 1,0 др. арк.)

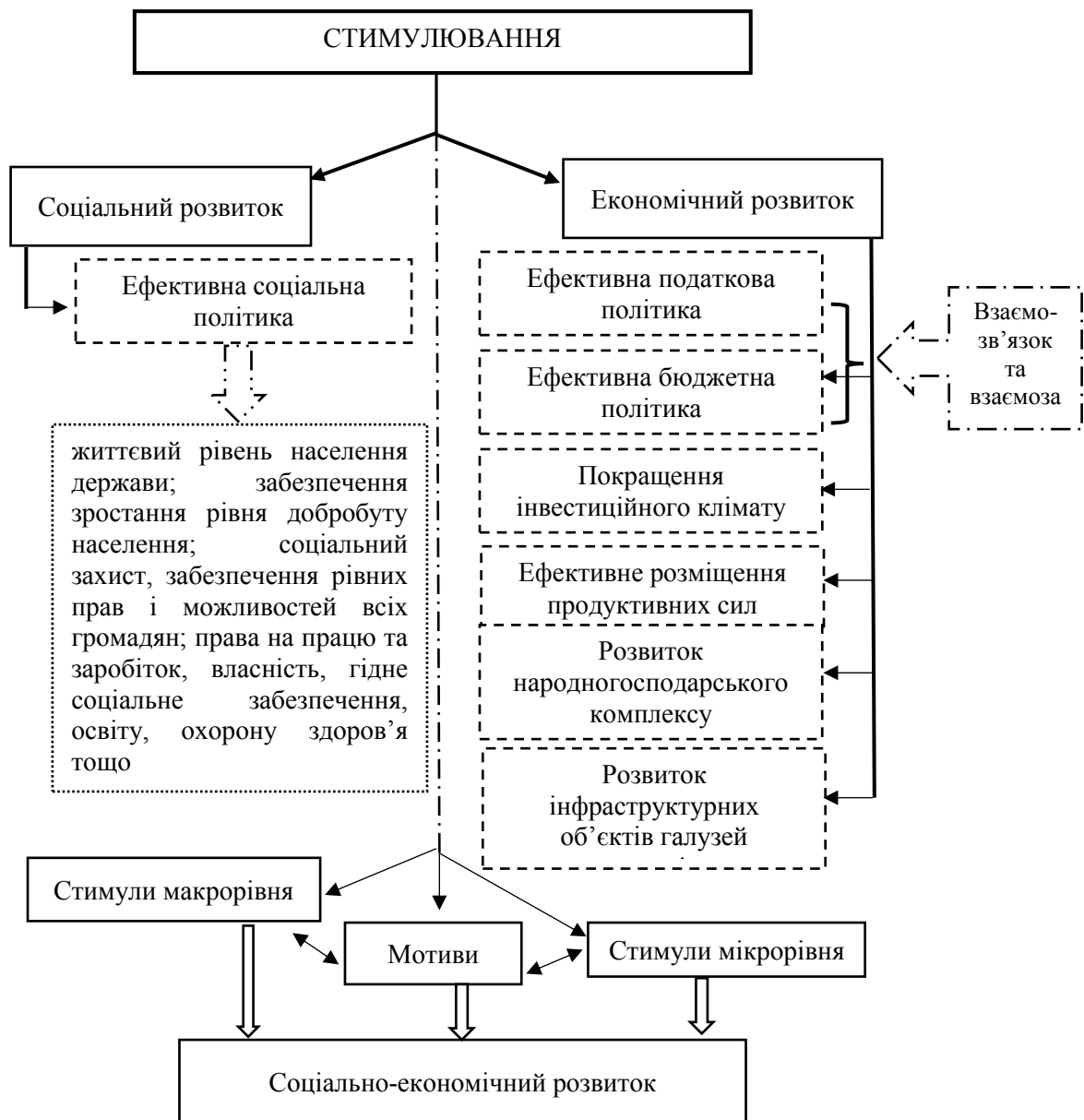
Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 214 сторінок, з них основного тексту – 196 сторінки. Матеріали дисертації проілюстровано 40 рисунками та 19 таблицями; список використаних джерел налічує 194 найменування (на 18 сторінках).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** подано загальну характеристику дисертаційної роботи, обґрунтовано актуальність даного дослідження та визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, методичні та теоретичні підходи, розкрито наукову новизну отриманих результатів та їх теоретичне і практичне значення, визначено методи дослідження.

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади формування та реалізації державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку**» – досліджено сутність та цілі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку, визначені інструменти державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку та обґрунтовані особливості державної політики стимулювання в умовах євроінтеграційних процесів.

Визначено, що стимулювання слід розглядати як процес впливу на суб'єкт діяльності який спрямований на внесення корективів у мотиви його дій (рис. 1). Встановлено, що соціально-економічні стимули розвитку країни є матеріальною основою заохочення індивіда органами соціально-економічного управління для забезпечення отримання максимально позитивного ефекту як в соціальній так і в економічній сферах діяльності.

Джерело: розроблено автором

Рис. 1. Схема впливу стимулювання на соціально-економічний розвиток

Обґрунтовано, що стимулювання є визначальним елементом політики соціально-економічного розвитку. До складу механізму стимулювання входять основні форми та принципи зв'язків між учасниками розширеного відтворення валового соціально-економічного продукту на користь реалізації як макроекономічних цілей і загальнонаціональних пріоритетів, так і внутрішньо-регіональних цільових установок системного характеру.

Сформовані основні цілі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку серед яких: зростання ВВП; стабільні ціни на споживчі товари та послуги для населення; підвищення рівня конкурентоспроможності промислового виробництва; залучення внутрішніх та іноземних інвестицій для розвитку сільського господарства; мотивація іноземних інвесторів до збільшення капітальних інвестицій; досягнення відповідного балансу на ринку праці, скорочення рівня безробіття серед населення. Важливе місце в досягненні вище

зазначених цілей займає побудова відповідної моделі соціально-економічного розвитку в центрі якої має місце державна політика стимулювання.

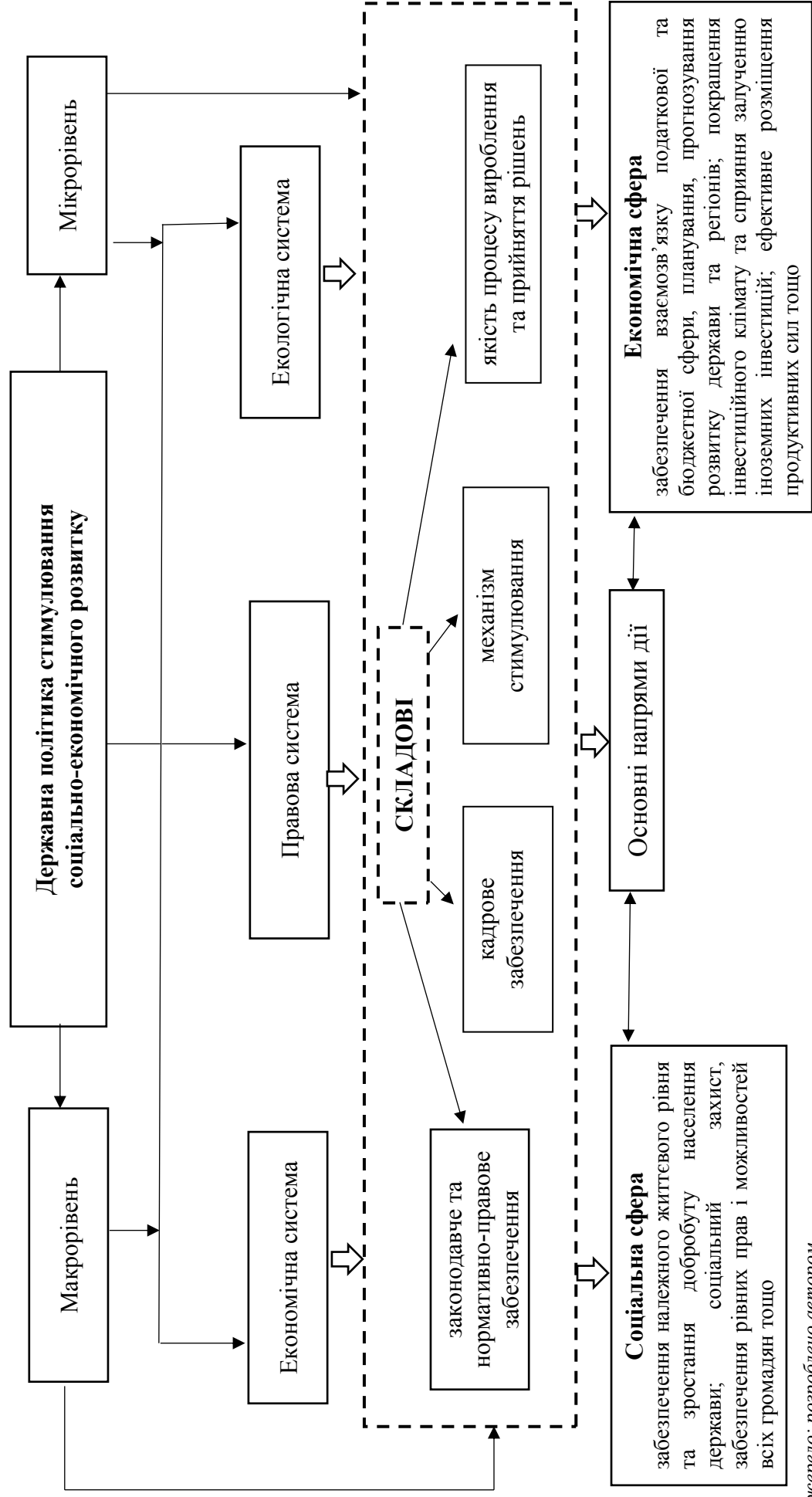
На основі узагальнення теоретичних напрацювань вітчизняних і зарубіжних вчених уточнено поняття «державна політика стимулювання» як частина соціально-економічної політики держави відповідних інститутів влади, які здійснюють підготовку системотворчих регуляторів, що дозволяють досягти відповідних макроекономічних та мікроекономічних цілей а також національних інтересів держави.

Доведено, що державна політика стимулювання соціально-економічного розвитку повинна здійснюватися системою цілеспрямованих заходів різної направленості, які в першу чергу покликані стимулювати розвиток країни загалом та окремих регіонів, враховуючи їх специфіку, при цьому слід звернути першочергову увагу на можливість стимулювання та розвитку так званих «точок зростання» у вигляді вільних економічних зон, технопарків.

Перехід до принципів сталого розвитку передбачає формування ефективної структури економіки та соціальної сфери при дотриманні балансу інтересів адміністративно-територіальних складових країни.

Виявлено, що головними інструментами державної соціально-економічної політики є прямі, адміністративні (імперативні) та економічні методи. Інструменти державної політики реалізуються як в масштабах цілої країни, так і на рівні окремих регіонів. На місцевому рівні основною задачею цих інструментів є визначення ключових напрямків розвитку, розробки відповідних планів та прогнозів і в підсумку – формування регіональних програм соціально-економічного розвитку на необхідний період. Наступним кроком буде деталізація цих напрямків у вигляді цільових та регіональних програм та складання кошторису який повинен враховувати цілі бюджетної політики. В сучасних умовах значної уваги слід приділити розвитку об'єктів соціальної інфраструктури створення умов для зовнішньоекономічної діяльності та можливості залучення іноземних інвестицій а також створення сприятливого середовища для розвитку підприємницької діяльності.

Виокремлено основні складові державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку якими є: законодавче і нормативно-правове забезпечення – сприяє забезпеченню розвитку, виконанню специфічних завдань та функцій покладених на державну політику стимулювання, регулює відносини, які виникають між учасниками та суб'єктами соціально-економічного розвитку в правову полі діяльності; кадрове забезпечення – планування кадрових потреб, підготовка кадрів, розстановка кадрів, оцінювання результатів діяльності, підвищення рівня професійної компетенції, перепідготовку службовців, соціальне забезпечення, запобігання старінню кадрів, саме відповідні фахівці з набутими компетенціями на базі наявної інформації є генераторами нових ідей та рішень і саме вони можуть створити програми реалізації цих ідей; механізм політики стимулювання соціальної та економічної сфери – функціонування якого базується на досягненні макро- та мікроекономічних цілей та загальнонаціональних інтересів з метою підвищення соціально-економічного розвитку; якість процесу вироблення та прийняття рішень – підвищує рівень конкурентоспроможності державної політики стимулювання (рис. 2).

Джерело: розроблено автором

Рис. 2. Схема взаємодії складових державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку

Для забезпечення ефективності і результативності формування та реалізації державної соціально-економічної політики розвитку країни необхідно застосовувати весь комплекс адміністративних інструментів що будуть охоплювати правові, організаційні, економічні та фінансові складові. Комплекс даних інструментів повинен базуватись на точних та якісних прогнозах і враховувати загальнодержавні та регіональні інтереси які не суперечать цілям євроінтеграції.

На основі проведених досліджень встановлено, що державна політика стимулювання у сфері соціально-економічного розвитку реалізовується за допомогою необхідних інструментів впливу на існуючий економічний та соціальний порядок, тобто економічної та соціальної системи для того, щоб досягти економічного та соціального зростання.

У загальному розумінні державна політика стимулювання реалізується за двома основними напрямками: економічним та соціальним. Реалізуючи стратегічні завдання національної економіки, держава здійснює послідовні кроки у зовнішньоекономічній сфері для досягнення стратегічної мети: отримання статусу повноцінного члена ЄС. Враховуючи особливості сучасного стану економіки України, важливим завданням є реалізація збалансованої державної політики, що спрямована на розвиток економічної складової співпраці з ЄС. Важливим стратегічним пріоритетом у сфері державної політики соціально-економічного розвитку є подолання проблеми значної тінізації та зростання рівня безпеки держави: позитивні зрушення в макроекономічній сфері, фінансовій системі, зовнішньоекономічній діяльності, соціальній і демографічній сферах, інвестиційно-інноваційній сфері, енергетичному комплексі та створення ефективно діючої зони вільної торгівлі Україна–ЄС.

Обґрунтовано, що розвиток економічної співпраці України з Європейським Союзом дозволить здійснювати більш раціональний розподіл державних ресурсів, підвищити ефективність економічних процесів, що прогнозовано матиме позитивну динаміку сталого економічного зростання України на довгострокову перспективу. Саме на європейських фінансових ринках Україна може мобілізувати ресурси, що необхідні для забезпечення макроекономічної стабільності.

У другому розділі дисертації **«Реалізація державної політики в сфері соціально-економічного розвитку України та оцінка її ефективності»** – проаналізовано стан соціально-економічного розвитку країни, дієвість макроекономічних планів і державних програм розвитку економіки та соціальної сфери, здійснено моніторинг показників макроекономічних змін під впливом євроінтеграційних процесів.

Доведено, що основною метою функціонування економіки країни є ефективне співвідношення визначених показників, які є системно утворюючими чинниками соціально-економічного розвитку, а саме ВВП, інфляція, споживчі ціни, цін виробників промислової продукції, ціни реалізації продукції сільського господарства, промислове виробництво, реальна заробітна плата, експорт та імпорт товарів України з країнами ЄС та рівень безробіття в Україні.

Проведений аналіз свідчить, що динаміка номінального ВВП є негативною. На його зниження у 2014 році вплинув початок Антитерористичної операції на Сході країни, що призвело до торгової блокади Донбасу. Оскільки більша частина промислового потенціалу знаходилася саме там, то початок бойових дій зупинив виробництво на сході і тим самим значно зменшив ВВП країни. Показник ВВП України порівняно з сусідніми країнами за даними Міжнародного валютного фонду 2018 року значно відстає.

Дослідження ринку праці показало, що рівень безробіття зростає з кожним роком. У 2018 році склав 9,1%, тобто більше 42 тис. чол. від всієї кількості населення. Однією з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки, яка негативно впливає на всі аспекти життя суспільства є інфляція. Вона знецінює результати праці, знищує заощадження суб'єктів господарювання, перешкоджає довгостроковим інвестиціям та економічному зростанню. Індекс інфляції в Україні за 2007–2018 рр. має нестабільну тенденцію розвитку. У 2018 році індекс інфляції склав 109,8%. Основними показниками інфляційних процесів є: зростання цін на комунальні послуги, товари і послуги тощо.

Спостерігається серйозне зростання вартості продовольчих продуктів. Ціни на продукти харчування в 2018 році зросли в порівнянні з 2017 роком на 12,2%. Оскільки в структурі споживчого кошика висока питома вага саме витрат на продукти харчування, скасування декларування цін на продовольство значною мір впливає на споживчу інфляцію в Україні.

Обсяг імпорту перевищує обсяг експорту товарів країн ЄС. Протягом 2018 року ЄС залишався ключовим торговельним партнером України з питомою вагою торгівлі товарами та послугами 41,1% від загального обсягу торгівлі України.

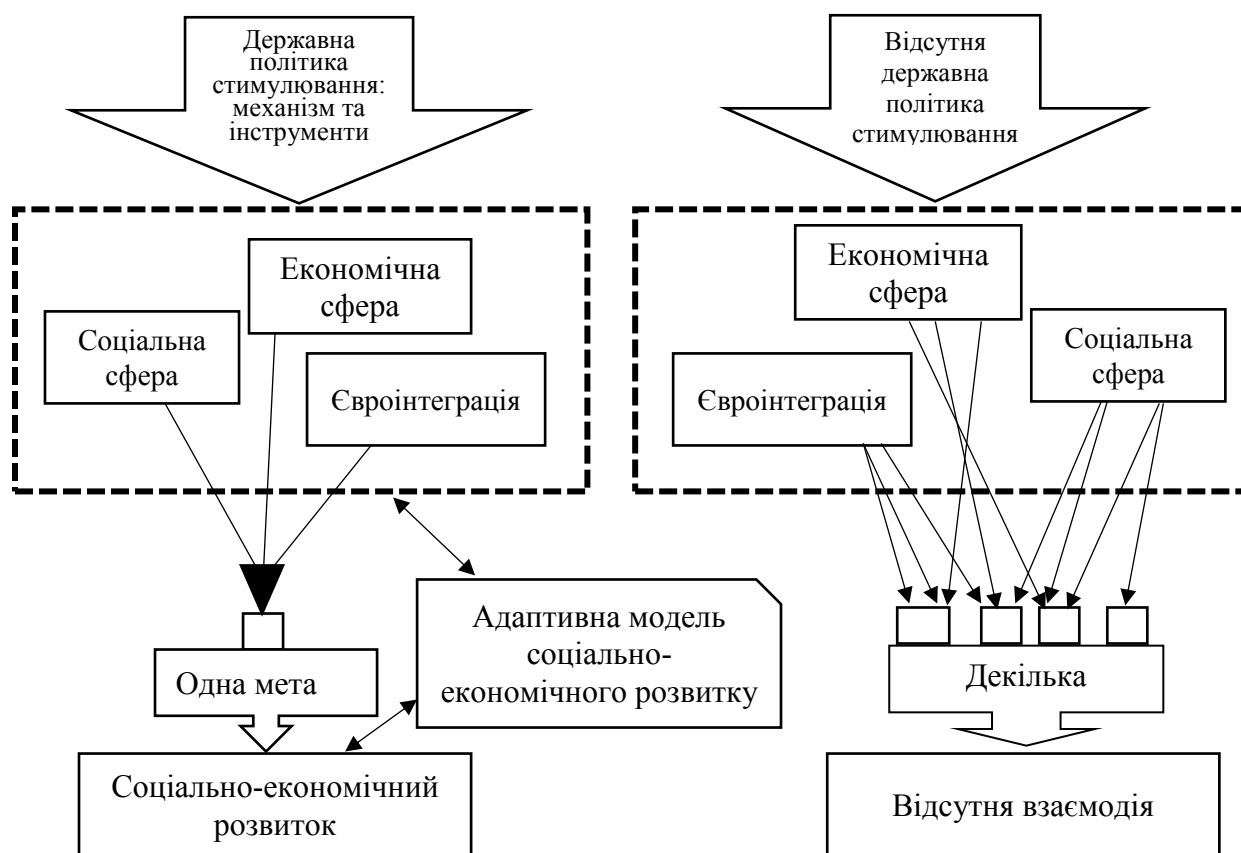
Встановлено, що важливим інструментом державного впливу є цільові програми розвитку, які діють як на національному, так і регіональному рівнях. Серед усієї сукупності інструментів державного регулювання, особливої уваги заслуговують цільові програми, які забезпечують комплексне поєднання фінансових, трудових, інформаційних, методичних ресурсів, ураховуючи вимоги чинного законодавства та можливості держави або конкретного регіону. Їх основною метою є сприяння реалізації державної політики в напрямках розвитку країни загалом та окремих галузей економіки і регіонів; централізація всіх наявних ресурсів та науково-технічного потенціалу, а також координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій для розв'язання ключових проблем.

З'ясовано, що прискорена та невідповідна інтеграція національного ринку України у світовий простір, на якому домінують розвинені країни та країни, що інтенсивно розвиваються, завдяки створеним у свій час інституційним основам ринку та відповідно до здійсненої структурної і технологічної модернізації, має для України значні деструктивні наслідки. Залежність України як від обсягів, так і від структури зовнішньоекономічних зв'язків виступає не тільки чинником можливих майбутніх загострень в економіці, а й консервує існуючу нераціональну структуру виробництва, перешкоджає економічному та соціальному розвитку. Стратегічною метою зовнішньої політики є активне

залучення нашої держави до інтеграційних процесів, внаслідок яких виникає новий світовий порядок, що передбачає домінування міжнародних зобов'язань, режимів та норм над національними інтересами. Чинником розвитку національної економіки є поглиблення світових інтеграційних процесів.

У третьому розділі «Стратегічні підходи до вдосконалення державної політики соціально-економічного розвитку України в умовах євроінтеграційних процесів» – досліджено можливості підвищення ефективності державного стратегічного менеджменту у системі стимулювання соціально-економічного розвитку, проаналізовано досвід країн ЄС, обґрунтований механізм державного стимулювання розвитку підприємств реального сектора, з'ясовано можливості застосування рекомендацій ЄС щодо підвищення ефективності державного стратегічного менеджменту у системі стимулювання соціально-економічного розвитку України.

Запропонована теорія адаптивної моделі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку під впливом євроінтеграційних процесів. В ній обґрунтовано, що державна політика стимулювання діє на соціально-економічний розвиток в ролі певного каталізатора за допомогою правильно побудованого механізму стимулювання та вірно визначених інструментів, які сприятимуть появі синергетичного ефекту від взаємодії трьох систем: економічна, соціальна та євроінтеграція (рис. 3).

Джерело: розроблено автором

Рис. 3. Схема впливу державної політики стимулювання на соціально-економічний розвиток

Використовуючи методи економіко-математичного моделювання була створена багатофакторна кореляційно–регресійна модель. При побудові моделі була висунута гіпотеза, що на результуючий показник впливають такі чинники: експорт товарів та послуг; імпорт товарів та послуг; реальний наявний дохід населення; споживчі ціни; ціни виробників промислової продукції.

Модель у найпростішому варіанті набуватиме вигляду:

$$Y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 + a_4x_4, \quad (1)$$

де Y – цільовий показник, $X_1 - X_5$ – чинники впливу, a_0, a_1, a_2, a_3 – коефіцієнти регресії, що відповідають вимогам найменшої суми квадратів відхилень фактичних значень Y від вирахованих за моделлю.

Отримана модель матиме такий вигляд:

$$Y = -14,342 - 1,67x_4 + 1,65x_5 + 0,53x_8 + 0,12x_9 + 0,74x_{10},$$

де X_4 – індекс експорту товарів та послуг; X_5 – індекс імпорту товарів та послуг; X_8 – індекс реального наявного доходу населення; X_9 – індекс споживчих цін; X_{10} – індекс цін виробників промислової продукції.

Отже, запропонована кореляційно-регресійна модель показує, що при зменшенні експорту товарів та послуг на 1 реальний ВВП зменшується на 1,67. Збільшення імпорту товарів та послуг на 1 реальний ВВП збільшується на 1,65. Збільшення реального наявного доходу населення на 1 збільшує реальний ВВП на 0,53. Підвищення споживчих цін на 1 збільшує реальний ВВП на 0,12. Підвищення цін виробників промислової продукції збільшує реальний ВВП на 0,74.

Запропонована кореляційно-регресійна модель створює можливості для визначення розміру цільового показника відповідно до планових значень макроекономічних показників соціально-економічного розвитку. Даний підхід можна використовувати при плануванні обсягів реального ВВП, що дозволить більш точно прогнозувати соціально-економічний розвиток за визначеними макроекономічними показниками. Коефіцієнт множинної регресії $R=0,96$ вказує на дуже щільний зв'язок між результативним показником та факторними величинами. Щодо значення коефіцієнту детермінації R^2 отриманої кореляційно–регресійної моделі $R^2 = 0,93$, то залежність обсягу реального ВВП на 93% обумовлена обраними факторними величинами: експорт товарів та послуг; імпорт товарів та послуг; реальний наявний дохід населення; споживчі ціни; ціни виробників промислової продукції. Решта 7% обумовлені іншими чинниками, що впливають на обсяг реального ВВП, але не є включеними до моделі регресії: обсяг промислового виробництва; ціни реалізації продукції сільського господарства; обсяг капітальних інвестицій за видами економічної діяльності; оборот роздрібної торгівлі.

Побудувавши кореляційно-регресійну модель залежності між цільовим показником та факторними величинами можна відмітити, що дана модель надає можливість впливати на планування основних макроекономічних показників соціально-економічного розвитку та є актуальною при розробленні державної політики стимулювання. Практичне використання запропонованого підходу дозволить оптимізувати відповідні інструменти впливу державної політики

стимулювання для забезпечення необхідного впливу на основні макроекономічні показники соціально-економічного розвитку.

Встановлено, що підписання угоди про всеосяжну зону вільної торгівлі стало потужним стимулом для економічного зростання країни. Індикаторами успішності виконання поставлених цілей визначено п'ять ключових показників: 75% населення віком від 20 до 64 років мають бути працевлаштовані; інвестування в проекти дослідження та розвитку мають складати 3% валового внутрішнього продукту держави; досягнення цілі «20-20-20», що означає: скорочення на 20% викидів парникових газів – порівняно з 1990 р.; збільшення в енергоспоживанні ЄС на 20% частки енергії, виробленої з відновлювальних джерел; збільшення на 20% енергоефективності; частка людей із початковою освітою повинна становити не більше 10% і не менше – 40% молоді повинні мати вищу освіту; кількість населення, що проживає на межі бідності, повинна зменшитися на 20 мільйонів.

Аргументовано, що Україні доцільно обрати стратегію нарощування бізнес-клімату. Сприяння соціально-економічному розвитку насамперед повинно спрямовуватися на підвищення конкурентоспроможності національної економіки шляхом вдосконалення її структури. Тому другорядною метою стимулювання соціально-економічного розвитку є зміцнення конкурентних позицій стимульованого підприємства в структурному слабкому регіоні. Перевага має надаватися підприємствам, які можуть працювати на міжрегіональному рівні у сфері промислового виробництва та комунальних послуг.

Обґрунтовано, що визначальну роль у формуванні специфіки економічних стратегій, що обирають певні країни в процесі забезпечення свого розвитку, відіграють особливості соціально-економічної моделі їх суспільного устрою. Відповідно формування успішної стратегії розвитку своєю передумовою має врахування впливу національної культури на усі компоненти економічної системи. Державна політика стимулювання економічного піднесення повинна здійснюватися шляхом проведення відповідної державної промислової політики.

Доведено, що основними перевагами євроінтеграційних змін для України є: узгодження взаємних інтересів відповідно до норм, стандартів і принципів міжнародного права, статутних документів міжнародних організацій, положень, угод за умови непорушності норм національного законодавства при створенні спільних органів і реалізації проектів; рівність, незалежність сторін, взаємовигідний, прагматичний характер співпраці на основі еквівалентного обміну. Позитивними зрушеннями в напрямку утвердження європейських стандартів у соціально-економічній сфері за період євроінтеграції є: отримання Україною статусу країни з ринковою економікою, виведення української економіки на траєкторію сталого розвитку, зниження інфляції, зниження рівня безробіття, збільшення обсягів міжнародної торгівлі, реформування банківської сфери та сфери страхових послуг, поступове впровадження європейських стандартів; створення правових передумов для втілення концепції соціальної правової держави, тобто реформувати законодавства з метою наближення його до європейських стандартів; застосування євростандартів у політичному процесі, забезпечення відкритості і прозорості виборчого процесу, формування Уряду

тощо; початок процесу реформування державного управління, органів державної влади, формування антикорупційного законодавства; перехід до інституціональної моделі ринкових перетворень, поєднання політики структурних змін та економічного зростання з активною соціальною політикою держави; запровадження політики подолання бідності тощо.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження запропоновано нове вирішення актуального науково-практичного завдання щодо соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграції і визначення ролі державної політики стимулювання в системі розвитку. Результати досліджень дозволили зробити такі висновки наукового та прикладного характеру:

1. На основі здійсненого аналізу й синтезу наукових доробок вітчизняних та зарубіжних вчених було уточнено поняття «стимулювання», що в дисертаційній роботі визначається як відповідний механізм, що включає основні форми та інструменти, які реалізується відповідно до загальноприйнятих економічних принципів. Державна політика стимулювання має прямий вплив на соціально-економічний розвиток за допомогою відповідних механізмів та інструментів для забезпечення макроекономічних та мікроекономічних цілей та загальнонаціональних інтересів. Основними цілями даної політики є: досягнення стабільного соціально-економічного розвитку шляхом забезпечення ефективності обраної стратегії розвитку за відповідними макро- та мікроекономічними показниками та системою моніторингу виконання затверджених планів та державних програм.

2. Пріоритетами державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграційних процесів є реалізація відповідних форм та методів, які забезпечать відповідне піднесення економіки та соціальної сфер відповідно до європейських стандартів; забезпечення інноваційного розвитку держави; відповідні зрушення у сфері реформування тощо. Такі зміни потребують відновлення стабільності на макрорівні, забезпечення розвитку економіки; створення прозорої податкової системи та сприятливих умов для ведення господарської діяльності. Важливим стратегічним пріоритетом в сфері євроінтеграції є визначення і досягнення відчутних успіхів щодо детінізації та якісного розвитку структурних елементів безпеки держави.

3. Системно утворюючими чинниками соціально-економічного розвитку є відповідні макроекономічні показники, а саме: ВВП, інфляція, споживчі ціни, ціни виробників промислової продукції, ціни реалізації продукції сільського господарства, промислове виробництво, реальна заробітна плата, експорт та імпорт товарів України з країнами ЄС та рівень безробіття в Україні. Показник ВВП України порівняно з сусідніми країнами за даними Міжнародного валютного фонду 2018 року значно відстає. Порівняно з Україною рівень ВВП країн СНД значно вище, як і країн ЄС. Абсолютний рівень ВВП в Україні дуже низький. Безробіття має негативний характер. В 2018 році рівень безробіття склав 9,1%, тобто більше 42 тис. чол. від всієї кількості населення є безробітними. Індекс інфляції в 2018 році склав 109,8%. Основними показниками інфляційних

процесів є: зростання цін на комунальні послуги, товари і послуги та військовим конфліктом на Сході країни. Зростання цін відбувалося на фоні падіння реальних наявних доходів населення. Порівнявши індекси інфляції та індекс реальної заробітної плати спостерігаємо, що після 2014 року ці індекси цілковито протилежні одне одному. Ціни виробників промислової продукції за 2018 рік зросли на 4,6% в порівнянні з 2017 роком. Промислове виробництво демонструє падіння, яке за підсумками 2018 року скоротилося на 1,8% в порівнянні з 2017 роком. Спостерігаємо тенденцію, що обсяг імпорту перевищує обсяг експорту товарів країн ЄС. Протягом 2018 року ЄС залишався ключовим торговельним партнером України.

4. Сучасний стан економічних процесів, які відбуваються в Україні, засвідчує необхідність у збалансованому використанні державних та ринкових інструментів впливу. В умовах недостатньої конкурентоспроможності України та прибутковості підприємств, порівняно із країнами ЄС, наявності проблем матеріально-технічного, фінансового, інноваційного забезпечення вітчизняних підприємств, а також цілою низкою проблем соціально-трудової сфери (безробіття, низького рівня оплати праці та розвитку трудового потенціалу, міграції, кризового стану більшості територій тощо) провідна роль у процесі регулювання соціально-економічних відносин має належати саме державі. Важливим інструментом державного впливу є цільові програми розвитку, які діють як на національному, так і регіональному рівнях. Про ефективність цих програм свідчить низка показників, що виражені в міжнародних індексах. За міжнародним рейтингом Україна посіла 81-е місце серед 137 країн світу в 2018 році. Найбільш слабкими показниками для України є: «Політичне середовище» (122), «Політична стабільність та безпека» (124), «Інститути» (101); «Інфраструктура» (90); «Стан розробки кластерів» (114) «Створення ІКТ та бізнес-моделі» (112). Динаміка індексу моніторингу реформ відображає, що найбільш активна фаза реформ відбувалася у першому півріччі 2015 р. Україна протягом останніх років входить до десятки найбідніших країн світу: 2016 р. – 5 місце (індекс 26,3%); 2017 р. – 5 місце (індекс 23,8%); 2018 р. – 7 місце (індекс 17,8%).

5. Впровадження адаптивної моделі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку створює можливості для визначення розміру цільового показника відповідно до планових макроекономічних значень, що здійснюється шляхом реалізації механізму стимулювання та використання інструментів, які сприятимуть появі синергетичного ефекту від взаємодії трьох систем: економічна, соціальна та євроінтеграція. Це забезпечить можливість планування обсягів реального ВВП, що дозволить більш точно прогнозувати соціально-економічний розвиток за визначеними показниками. Кореляційно-регресійна модель показала, що при зменшенні експорту товарів та послуг на 1 реальний ВВП зменшується на 1,67. Збільшення імпорту товарів та послуг на 1 реальний ВВП збільшується на 1,65. Збільшення реального наявного доходу населення на 1 збільшує реальний ВВП на 0,53. Підвищення споживчих цін на 1 збільшує реальний ВВП на 0,12. Підвищення цін виробників промислової продукції збільшує реальний ВВП на 0,74.

6. На основі аналізу європейського досвіду було визначено що основними напрямками вдосконалення державного стратегічного менеджменту є підвищення ефективності системи надання соціальних послуг на основі їх цифровізації, зокрема: використання інтегрованої системи е-взаємодії, хмарових технологій, веб-сервісів та інших засобів впровадження цифрової економіки; підвищення ефективності надання послуг та зростання довіри до влади за рахунок системи надання послуг у сфері соціальної політики – «прозорий офіс»; підвищення рівня кібербезпеки держави. При цьому державний менеджмент повинен вирішувати завдання щодо поєднання ресурсів і методів державного адміністрування, з одного боку, і можливостей та ризиків, що впливають із зовнішнього середовища, з іншого боку. Сприяння соціально-економічному розвитку насамперед повинно спрямовуватися на підвищення конкурентоспроможності національної економіки шляхом вдосконалення її структури.

7. Слід приділяти увагу малим і середнім підприємствам, які працюють у визначених пріоритетних галузевих сферах. Для таких видів діяльності необхідно розширити доступ до податкових пільг, державних замовлень тощо. Необхідно розробити такі програми підтримки малих і середніх підприємств, набір пріоритетів і заходів, які дійсно відповідатимуть потребам місцевих підприємств. На законодавчому рівні необхідно затвердити нормативні вимоги до учасників державного стратегічного планування до розробки стратегічних документів, порядок звітності про реалізацію стратегій. Визначальну роль у формуванні специфіки економічних стратегій, що обирають певні країни в процесі забезпечення свого розвитку, відіграють особливості соціально-економічної моделі їх суспільного устрою. Відповідно формування успішної стратегії розвитку своєю передумовою має врахування впливу національної культури на усі компоненти економічної системи. Серед інструментів підтримки соціально-економічного розвитку доцільно практикувати бюджетне кредитування, надання державних гарантій, податкових пільг тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. У наукових фахових вітчизняних виданнях, що включені до наукометричних баз даних:

1. Костьов'ят Г. І. (2016). Соціально-економічний розвиток країни в умовах децентралізації. *Науковий Вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 1(47). 95–98. Ужгород. (0,4 др. арк.) (Журнал індексується в наукометричній базі Index Copernicus).

2. Молнар О., Кирлик Н., Костьов'ят Г. (2017). Роль держави в управлінні інфраструктурними проектами. *Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць*, 12(199), 27–31. Київ. (Журнал індексується в наукометричній базі Index Copernicus).(0,3др.арк.) (*Особистий внесок автора полягає в дослідженні методів на напрямів впливу держави на проекти інфраструктури* (0,2 др. арк.)).

3. Костьов'ят Г. Сержанов В. (2017). Костомізація виробництва як напрямок підвищення ефективності економіки країни. *Український журнал прикладної*

економіки. *Modern Economics*. 3. 107–113. Миколаїв (Журнал індексується в наукометричній базі Index Copernicus). (Особистий внесок автора полягає в дослідженні сутності поняття кастомізація та напрямках її впливу на національну економіку (0,3 др. арк.)).

4. Костьов'ят Г. Сержанов В. (2017). Сучасний стан генерації ідей в плані трансформації розвитку економіки. *Український журнал прикладної економіки*. 2. 39-45. Тернопіль (Журнал індексується в наукометричній базі Index Copernicus). (Особистий внесок автора полягає в дослідженні актуальних ідей вітчизняних та зарубіжних науковців щодо напрямків трансформації та розвитку національної економіки (0,4 др.арк.)).

5. Костьов'ят Г. (2018). Пріоритетні напрями розвитку стратегічного менеджменту в Україні. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*, 10. 66–69. (Журнал індексується в наукометричній базі Index Copernicus (0,4 др.арк.))

6. Костьов'ят Г. (2019). Соціально-економічне середовище як чинник підвищення рівня державного стратегічного менеджменту в Україні. *Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту*. 23. 91-98. (Журнал індексується в наукометричній базі Index Copernicus (0,4 др.арк.))

Публікації в зарубіжних виданнях:

7. Serzhanov V., Kostov`yat A. (2016) Analytical formulation of the state macroeconomic programs development (the case of Ukraine). *International College Suan Sunandha Bajabhat University*, 21-25. (0,3 др. арк.). (Особистий внесок автора полягає в аналізі макроекономічних програм розвитку національної економіки (0,2 др.арк.)).

8. Serzhanov V., Kostov`yat A. (2019). *Actual Problems and Developments of the Electronic Government in Ukraine. Global academics International journal of advance researches*, 1(2) March, 16-32. (0,2 др. арк.). (Особистий внесок автора полягає в аналізі загального розвитку країни, який залежить від розвитку е-урядування (0,1 др.арк.)).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

9. Костьов'ят Г. І.(2015). *Недоліки процесів стратегічного планування розвитку країни*. Дев'яті економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Львів, 62–64. (0,3 др. арк.).

10. Костьов'ят Г.(2015). *Сучасний стан та основні проблеми фінансової системи України*. Фінансово-кредитна система: вектор розвитку для України: збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції. Ужгород, 84–88. (0,2 др. арк.).

11. Kostov`yat A., Serzhanov V. (2015). Features of economy of Ukraine at the present stage. *Actual Economy: Local Solutions for Global Challenges*. –Prague CZ, 83–84. (Міжнародна наукометрична база: Scopus). (0,3 др.арк.) (Особистий внесок автора полягає в дослідженні основних функцій національної економіки та її сучасного стану розвитку (0,2 др. арк.)).

12. Kostov`yat A. I. (2015). *The role of Ukraine in the implementation processes of system transformation*. «The Sixth International Conference on Economic Sciences». «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH. Vienna, 44–50. (0,4 др. арк.).

13. Костьов`ят Г., Сержанов В.(2016). *Конкурентоспроможність фінансового ринку в умовах економічного середовища*. Розвиток фінансового ринку в Україні: проблеми та перспективи: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Полтава, 40-41. (0,2 др. арк.). (Особистий внесок автора полягає в обґрунтуванні необхідності підвищення конкурентоспроможності вітчизняного фінансового ринку (0,1 др. арк.)).

14. Костьов`ят Г. (2016). *Стратегічні пріоритети інноваційної економіки*. Регіональні проблеми розвитку територіальних систем: теорія, практика, перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Ч 2. Ужгород, 104-107. (0,1 др. арк.)

15. Сержанов В., Костьов`ят Г.(2017). *Оцінка сучасної економічної трансформації в Україні*. Сучасні економічні, соціальні та екологічні детермінанти активізації розвитку країни та її регіонів: матеріали міжнародної науково-практичної конференції Ч.1. Ужгород, 62-63 (0,2 др.арк.). (Особистий внесок автора полягає в обґрунтуванні необхідності підвищення конкурентоспроможності вітчизняного фінансового ринку (0,1 др. арк.)).

16. Serzhanov V., Kostov`yat A. (2018). Strategic management in the system of socio-economic development of Ukraine. *International conference «Regional sustainable development – through competitiveness, innovation and human capital» – Romania*,59 (0,3 др.арк.). (Особистий внесок автора полягає в дослідженні ролі стратегічного менеджменту в соціально-економічному розвитку України (0,2 др.арк.)).

17. Костьов`ят Г., Сержанов В. (2019) *Нові виклики перед економікою України в умовах євроінтеграції*. Міжнародний форум молодих науковців та дослідників «Science and study». Київ. (0,2 др.арк.). (Особистий внесок автора полягає в проведенні аналізу небезпек та загроз що постають перед національною економікою в процесі євроінтеграції (0,1 др. арк.)).

АНОТАЦІЯ

Костьов`ят Г. І. Державна політика стимулювання соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграції. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством. – ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород, 2019.

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення актуального науково-практичного завдання щодо вдосконалення державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку в умовах євроінтеграції. Визначено сутність та цілі державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку. Обґрунтовані інструменти та механізм, а також визначено особливості та пріоритети державної політики стимулювання в умовах євроінтеграційних процесів. Проаналізовано стан соціально-економічного

розвитку України. Проведено моніторинг показників макроекономічних змін під впливом євроінтеграційних процесів та дієвість макроекономічних планів і державних програм розвитку економіки та соціальної сфери. Розроблено адаптивну модель державної політики стимулювання соціально-економічного розвитку до євроінтеграційних процесів. Проаналізовано досвід країн ЄС щодо підвищення ефективності державного стратегічного менеджменту та можливості його застосування у системі стимулювання соціально-економічного розвитку України. Обґрунтовано механізм державного стимулювання розвитку підприємств реального сектора економіки України.

Ключові слова: стимулювання, державна політика, євроінтеграція, соціально-економічний розвиток, моніторинг, стратегія, транскордонне співробітництво.

SUMMARY

Kostov`yat H. I. State policy of stimulating socio-economic development in the context of European integration.- Qualifying scientific work on the rights of manuscript.

A dissertation submitted for the degree of candidate of economics sciences (PhD) by speciality 08.00.03 – economics and management of national economy. – State Higher Educational Institution «Uzhhorod National University», Ministry of Education and Science of Ukraine, Uzhhorod, 2019.

The scientific-theoretical, methodological and applied foundations of the substantiation of the state policy of stimulating socio-economic development and to search for directions of its improvement in the conditions of European integration are generalized in the thesis.

The peculiarities and priorities of the state policy of stimulating socio-economic development in the context of the European integration processes are revealed. As a result, the concept of "state policy of stimulation" was further developed, which should be considered as part of the socio-economic policy of the state or the special institutes of government created by it, which prepare the regulators for the achievement of macroeconomic and microeconomic goals and national interests.

The tendencies and problems of socio-economic development of the country are investigated. As a result, it is proved that the main purpose of functioning of the economy of the country is the effective correlation of certain indicators, which are systematically forming factors of socio-economic development, namely GDP, inflation, consumer prices, prices of producers of industrial products, prices of sales of agricultural products, industrial production, real wages, exports and imports of Ukraine's goods with EU countries and the unemployment rate in Ukraine.

The indicators of macroeconomic changes under the influence of European integration processes have been monitored. The results have further developed a justification for a list of appropriate measures and instruments to mitigate the negative effects of the current crisis, provided that an effective organizational and economic mechanism that, unlike the existing ones, is able to provide sustainable support to the financial and economic capacity of enterprises through a system of effective regulatory and legal framework and regulatory acts.

The theory of adaptive model of state policy of stimulating socio-economic development under the influence of European integration processes is proposed. As a result, for the first time, an adaptive model of the state policy of stimulating socio-economic development to the European integration processes is developed, in which it is substantiated that the state policy of stimulation acts on the socio-economic development as a certain catalyst with the help of properly constructed mechanism of stimulation and well-defined instruments.

Possibilities of applying EU recommendations for improving the effectiveness of national strategic management are analyzed. Accordingly, recommendations on the expediency of using the positive experience of national strategic management of EU countries for Ukraine were further developed, which will allow to expand its potential, increase its level of efficiency, ensure compliance with principles and standards, by: optimizing the legal framework; implementation of effective information support; implementation of the monitoring and control system; modeling of development processes; proper strategic management; cyber security and network security; systematization of mechanisms of influence of strategic management on business results; implementation of training for all participants of the budget process; developing new conditions for Ukraine's cooperation with European organizations and foundations; creation of financial support of national and regional character; development of research networks / bases; updating of border cooperation programs; harnessing the potential of systems and the environment.

The mechanisms of state stimulation of development of enterprises of the real sector of economy in the aspect of European integration are substantiated. Accordingly, the scientific approaches to defining the general principles of the creation of the state policy of stimulating the socio-economic under the conditions of European integration have been improved, which should, first of all, be aimed at improving the competitiveness of the national economy by improving its structure; strengthening competitive positions by stimulating the activity of enterprises in the structurally weak region, favoring those enterprises that can operate at inter-regional level in industrial production and utilities.

Keywords: stimulation, state policy, European integration, socio-economic development, monitoring, strategy, cross-border cooperation.

Підписано до друку 31.08.2019 р. Формат 60×90/16.
Папір друкарський. Друк різнографічний
Умовн. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення №39/2

***Розтиражовано з готових оригінал-макетів
ПП Данило С.І.
м. Ужгород, пл. Ш.Петефі, 34/1
Тел.: 61-23-51***